Commissie toezicht financiën politieke partijen

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer P.E. Heerma
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

Kenmerk
2026/06

Datum 24 september 2026
Betreft Advies Ctfpp over verantwoordingsjaar 2025

Geachte heer Heerma,

De Commissie toezicht financiën politieke partijen (Ctfpp), hierna 'commissie', brengt hierbij op grond van artikel 35 van de Wet financiering politieke partijen (Wfpp) advies uit over de verantwoording van politieke partijen over het jaar 2025, zoals opgenomen in de daarvoor ingediende verantwoordingsdocumenten.

Algemeen beeld verantwoordingsdocumenten[1]
De commissie constateert dat 17 van de 18 politieke partijen tijdig, juist en volledig een verantwoording over 2025 hebben ingediend. Ten opzichte van eerdere verantwoordingsjaren is sprake van een duidelijke verbetering in de kwaliteit van de aangeleverde stukken en in de wijze waarop partijen en het ministerie het verantwoordingsproces hebben ingericht en opgevolgd. Het merendeel van de geconstateerde gebreken is na herstel binnen de door BZK gestelde termijn opgelost.

Beoordeelde verantwoordingsdocumenten
Beoordeling documenten 18 partijen
De commissie heeft de verantwoordingsdocumenten van de volgende partijen beoordeeld: D66, PVV, VVD, GL, PvdA, CDA, SP, BBB, CU, DENK, PvdD, SGP, FvD, Volt, JA21, 50PLUS, OPNL en NSC.
Het ministerie heeft aangegeven dat 17 van de 18 partijen tijdig een formeel juiste en volledige verantwoording hebben ingediend. Bij de SP is geconstateerd dat de verantwoording zowel niet tijdig als niet volledig was ten aanzien van de verwerking van de giften.

Beoordeelde verantwoordingsdocumenten
De commissie heeft de volgende verantwoordingsdocumenten beoordeeld:

[1] Onder verantwoordingsdocumenten verstaat de commissie de documenten die politieke partijen in het kader van de jaarlijkse verantwoording over 2025 hebben ingediend. Het algemeen beeld heeft betrekking op de gebreken die bij de beoordeling van deze documenten zijn geconstateerd. Gebreken die gedurende het jaar 2025 al zijn geconstateerd en hersteld of nog in behandeling zijn worden hierin niet meegenomen.

- de financiële verslagen van de politieke partij en haar gesubsidieerde neveninstellingen met daarin opgenomen de ontvangen subsidies, ontvangen bijdragen, ledenaantallen, overige inkomsten, vermogenspositie en schulden;
- een overzicht van de bijdragen van in totaal € 1.000 of meer die de partij en haar neveninstellingen in 2025 van een donateur hebben ontvangen, met daarbij de naam en het adres van de gever, het bedrag of de waarde van de bijdrage en de datum van de bijdrage;
- een overzicht van de schulden van € 25.000 of meer die de partij en haar neveninstellingen gedurende 2025 zijn aangegaan, met daarbij de naam en het adres van de crediteur onderscheidenlijk geldverstrekker en indien van toepassing, de gegevens van de instelling;
- een schriftelijke verklaring van een accountant waarin de uitslag van diens onderzoek naar de getrouwheid van de financiële verslagen en de overzichten van bijdragen en schulden wordt weergegeven.

De commissie constateert dat de verantwoordingsdocumenten van alle politieke partijen aanvankelijk niet tijdig, volledig of correct waren. BZK heeft de politieke partijen verzocht om herstel van de tekortkomingen. Veel tekortkomingen hadden betrekking op interpretatieverschillen rond het controleprotocol, de verwerking van giften, UBO-gegevens, neveninstellingen en ledenadministraties.

Tekortkoming
De commissie stelt vast dat de SP de meldplicht van artikel 25a Wfpp heeft overtreden door substantiële bijdragen van actieve politici niet binnen de wettelijke termijn te melden. Daarnaast heeft het ministerie vastgesteld dat de SP geen volledige verantwoording over 2025 heeft ingediend. Het gaat om 36 substantiële bijdragen over 2025; de SP heeft bij navraag bevestigd dat deze meldingen ontbraken. Daarmee is sprake van een overtreding waarvoor de minister bevoegd is handhavend op te treden.

De commissie acht daarbij van belang dat deze bijdragen voortkomen uit periodieke afdrachten van actieve politici waarbij de wettelijke meldgrens door cumulatie in de loop van het jaar is overschreden. De commissie heeft eerder gewezen op de uitvoeringsvraagstukken die dit type bijdragen met zich brengt. Het tijdig monitoren van cumulatieve bijdragen vormt voor politieke partijen een administratieve belasting. Om die reden acht de commissie nadere instructies wenselijk. De commissie geeft in overweging de partijen met een afdrachtregeling voor politici te instrueren om aan de wettelijke meldplicht te kunnen voldoen door in elk geval eenmaal per jaar middels een melding bij BZK en een openbare publicatie inzichtelijk te maken welke politici onder de afdrachtregeling vallen en welke bedragen zij gedurende het jaar afdragen.

De commissie acht het relevant te melden dat het huidige handhavingsbeleid nog geen afzonderlijk kader bevat voor cumulatieve periodieke bijdragen, politieke partijen hierin nog niet actief zijn begeleid en er geen aanwijzingen bestaan voor bewuste verhulling of ontduiking van de transparantieverplichtingen.

Contributie leden voor het leven
Uit het overzicht van het ledenverloop blijkt dat de PvdD onderscheid maakt tussen reguliere leden en zogenoemde 'leden voor het leven'. Uit informatie op de website van de partij volgt dat deze leden een eenmalige hogere bijdrage betalen. De vraag is in hoeverre deze constructie verenigbaar is met artikel 7, eerste lid, van de Wfpp, waarin is bepaald dat subsidiabele leden jaarlijks ten minste € 12 contributie betalen. De partij is verzocht hierop een toelichting te geven.
De PvdD heeft toegelicht dat de eenmalige bijdrage van leden voor het leven wordt aangemerkt als een vooruitbetaling van de jaarlijkse contributie van € 12. Deze leden worden door de partij als subsidiabel beschouwd zolang het betaalde bedrag voldoende dekking biedt voor de jaarlijkse contributieverplichting. Zodra dit niet langer het geval is, worden zij niet meer als subsidiabel lid opgegeven. De partij heeft daarbij aangegeven dat deze werkwijze ook in voorgaande verantwoordingsjaren is gehanteerd en door het ministerie is geaccepteerd.

De commissie constateert dat de partij een consistente uitleg hanteert voor de verwerking van leden voor het leven en dat deze werkwijze eerder door het ministerie is aanvaard. De commissie wijst er echter op dat voor het lidmaatschap niet alleen de betaling van contributie van belang is, maar ook een duidelijke wilsverklaring van het lid. Bij een levenslang lidmaatschap dat berust op een eenmalige betaling kan de vraag ontstaan in hoeverre voldoende is gewaarborgd dat deze wilsverklaring ook na verloop van tijd nog actueel is. Dit is mede van belang omdat het aantal subsidiabele leden van invloed is op de hoogte van de subsidie.

De commissie acht het daarom wenselijk dat nader wordt bezien hoe bij dergelijke lidmaatschappen kan worden vastgesteld dat betrokkenen nog steeds als lid willen worden aangemerkt. De commissie ziet voor deze verantwoording geen aanleiding om hierover een herstelverzoek te doen. Wel adviseert de commissie om in toekomstige versies van het controleprotocol of de toelichting daarop expliciet aandacht te besteden aan de wijze waarop levenslange lidmaatschappen dienen te worden betrokken bij de bepaling van het aantal subsidiabele leden.

Giften in natura
De commissie constateert dat de kwalificatie en verwerking van giften in natura in de verantwoordingsstukken van politieke partijen niet altijd op uniforme wijze plaatsvindt. Eerder heeft de commissie in haar adviezen d.d. 16 oktober 2023[2], d.d. 13 november 2023[3] en d.d. 27 september 2024[4] opgemerkt dat in de praktijk onduidelijk is wanneer sprake is van giften in natura. Met name in verkiezingsjaren, waarin bijdragen in de vorm van diensten, materialen of faciliteiten vaker voorkomen, is het van belang dat deze giften op correcte en consistente wijze worden geïdentificeerd en verantwoord. De definitie in artikel 1

[2] Advies Ctfpp over verantwoordingsjaar 2022
[3] Advies Ctfpp bij Wfpp-overzichten Tweede Kamerverkiezingen 22 november 2023
[4] Advies Ctfpp over verantwoordingsjaar 2023

sub i Wfpp biedt daarvoor weliswaar een basis, maar in de praktijk kan onduidelijkheid bestaan over de afbakening tussen een gift in natura en situaties waarin derden op eigen initiatief handelen. Zo kan bijvoorbeeld de vraag rijzen of een door een derde geplaatst bord in een weiland of een professioneel billboard als gift in natura moet worden aangemerkt of als een zelfstandige uiting van die derde. Ook is niet duidelijk volgens welke systematiek dergelijke giften moeten worden geregistreerd, gewaardeerd en gecontroleerd.

De commissie adviseert u om in de communicatie ten aanzien van het toezicht op toekomstige verantwoordingen richting partijen en accountants te verduidelijken:

- dat ook deze giften onder de transparantieverplichtingen vallen;
- aan de hand van welke criteria wordt bepaald wanneer sprake is van een gift in natura en wanneer niet;
- hoe dergelijke giften door partijen systematisch moeten worden geregistreerd en door accountants moeten worden gecontroleerd;
- hoe deze giften moeten worden opgenomen in de verantwoording.

Een uniforme toepassing van deze regels draagt bij aan een betrouwbare verantwoording en voorkomt interpretatieverschillen tussen partijen en accountants.

Schulden
De commissie constateert dat partijen verschillend omgaan met de vraag welke schulden in het schuldenoverzicht moeten worden verantwoord. Het is van belang dat helder is wat uw ministerie verstaat onder schulden. Daarbij spelen bijvoorbeeld de volgende vragen:

- welke verplichtingen als geldschuld gelden, zoals leningen, openstaande facturen, overlopende passiva en vooruit ontvangen bedragen;
- of een schuld die gedurende het jaar boven € 25.000 uitkomt, maar vóór 31 december is afgelost, in het overzicht moet worden opgenomen;
- hoe de uitzondering voor schulden die binnen veertien dagen na de peildatum zijn voldaan zich verhoudt tot het jaaroverzicht;
- of samenhangende facturen of verplichtingen afzonderlijk of gezamenlijk aan de drempel worden getoetst;
- of alle neveninstellingen dezelfde inventarisatie hebben uitgevoerd.

De commissie adviseert u meer duidelijkheid te verstrekken over het begrip schuld, om partijen en accountants hier nogmaals op te wijzen en bij de beoordeling van toekomstige verantwoordingen toe te zien op een uniforme toepassing.

Datum
24 september 2026

Kenmerk
2026/06

In afwachting van uw reactie,

Hoogachtend,

de voorzitter van de Commissie toezicht financiën politieke partijen, mede namens de leden, mevrouw Judith van Erp en de heer Marcel Pheijffer,

Martijn van Dam